

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY IV. NUM. LXIX - AGOST I - MCMXVIII

Número solt, 40 cts.

SUMARI

Cavalleria artística, per R. RUCABADO.—Moralitats i pretextos, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—La política exterior d'Espanya, per R. GAY DE MONTELLÀ.—Contes de fades, de S. K. Chesterton, per J. F. i M. trad.—Poetes txecs moderns: J. S. Machar, A. Sova, E. Brezina i P. Bezruc, per C. C., trad.—Els qui treballen i els qui critiquegen, per LA REVISTA.—Ortografia sentimental, per EMILI VALLÉS.—Els llibres, per J. LL., A. M. i A.—Les Revistes, per J.-V. F.

**ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 - BAIXOS
BARCELONA**

SUMARI DEL NÚMERO LXVIII

Els municipis catalans, per MARTÍ ESTEVE.—El predomini de les competències, per J. RUIZ I CASTELLÀ—Oració de la guerra i de la pau, per R. RUCABADO.—Les consciències nacionals i la gran guerra: La batalla per l'italianitat, per P. SAVJ-LÓPEZ. — Poesia italiana: Guido Gozzano: Els col·loquis; Salut, i L'honest refús, per A. PLANA, trad. — Lletres: Pròleg al llibre «Dans les ruines d'Ampurias», per JOSEP CARNER; Amb motiu de la traducció catalana de les poesies de Richard Dehmel, per M. DE MONTOLIU.—Lletres a una amiga estrangera, VII; per J. FARRAN I MAYORAL.—Els llibres, per A. I A. D'A.—Les Revistes. per J. V. F.

<p>Publicacions de "La Revista"</p> <p>Administració: Corts Catalanes, 613, baixos - Barcelona</p>	<p>LLIBRES RECENTS</p> <p>Una inserció: 5 pessetes.—Tres insercions: 10 pessetes</p>
<p>LLIBRES APAREGUTS : RAMON RUCABADO <i>Els editors i la llibertat de l'art</i> JOSEP ARAGAY <i>La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat</i> CLEMENTINA ARDERIU <i>Cançons i el·legies</i> JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ <i>L'infantament meravellós de Schahrazada</i> MIQUEL POAL AREGALL <i>Mots plaents i desplaents</i> ANTONI ROVIRA I VIRGILI <i>El Nacionalisme</i> JOAQUIM FOLCH I TORRES <i>Meditacions sobre l'arquitectura</i> M. MORERA I GALICIA <i>Venus i Adonis</i> de W. Shakespeare JOAN SACS <i>La moderna pintura francesa fins al cubisme</i> ALEXANDRE PLANA i altres <i>L'obra d'Isidre Nonell</i> MIQUEL FERRÀ <i>Cançó d'ahir</i> LL. NICOLAU D'OLWER <i>Literatura catalana. Perspectiva general</i> ENRIC JARDÍ <i>Les doctrines de Georges Sorel</i> J. M. LÓPEZ-PICÓ <i>Moralitats i pretextos</i> J. FARRAN I MAYORAL <i>La renovació del Teatre</i> E. DURAN REYNALS <i>Quatre Històries</i> JOSEP M. DE SAGARRA <i>Cançons d'Abril i de Novembre</i> FERRAN SOLDEVILA <i>Exili</i> E. PRAT DE LA RIBA <i>Per la llengua catalana</i> CARLES RIBA <i>Càntic dels Càntics i Llibre de Rut</i> MARIA A. SALVÀ <i>Les Geòrgiques Cristianes</i> de Francis Jammes</p> <p>Hi han en premsa i preparació obres de Alexandre Plana, Josep Carner, Eugeni d'Ors, Joaquim Folguera, Francesc Sitjà, Josep Lleonard, Guerau de Liost, Francesc Pujols, Joan Alcover, J. Massó-Ventós, etc.</p>	<p><u>A. MARTÍ I MONTEYS.</u></p> <p>En el Llindar</p> <p>Preu: 5 pessetes</p> <hr/> <p><u>JOAQUIM FOLGUERA</u></p> <p>El Poema espars</p> <p>Preu: 3 pessetes</p> <hr/> <p>JOAN ARÚS</p> <p>El cant dispers</p> <p>Preu: 2 pessetes</p> <hr/> <p><u>FERRAN SOLDEVILA</u></p> <p>EXILI</p> <p>Preu: 2 pessetes</p> <hr/> <p><u>JOSEP M. DE SAGARRA</u></p> <p>Cançons d'abril i de novembre</p> <p>Preu: 2 pessetes</p> <hr/> <p><u>IACINT M. MUSTIELES</u></p> <p>FLAMA POESIES</p> <p>Preu: 2 pessetes</p>

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY IV. — N.º LXIX — AGOST 1 - 1918

CAVALLERIA ARTISTICA

Hi han pintors i dibuixants que pinten la dona com a mascle, i cal recordar-los que són, a més de mascles, homes. I que com a homes que són, no tenen dret a defugir els deures d'honor i cortesia que a cap home exceptuen, artista o no artista, un dels quals és el respecte a les dones.

Es certament tendència natural de l'art representar la dona, i aquesta inclinació no contradiu pas l'ordre natural de les coses. Essent l'art creació, té amb l'amor una afinitat metafísica. L'home es sent pare tant quan engendra fills com quan concibeix obres artístiques.

I la dona, instrument de la generació, i símbol de la humanitat com a garantia de multiplicat que és, ha sigut sempre tema estimat dels artistes. I tant l'han preferit els qui cerquen glorificar-la integralment, en la expressió sintètica de la virginitat i la maternitat, alhora espiritual i formal, celestial i terrena, continguda a la Madona, com els qui sols miren a l'harmonia corpòria amb la seva significació merament humana, simbolitzada en els tipus o pretextes artístics de la Venus, la Eva, etc.

Però, aquesta inclinació dels artistes és cosa ordenada mentres es resolgui en exaltació i homenatge, no quan produeix la prostitució de la dona. Ço que és damnable socialment, ho és també gràficament. L'artista que representa les dones com a objec-

tes per al vici, com a joguines sexuals, traeix l'ordre humà tant com si fés desgraciada una dona realment.

No cauré en la nociva divisió que fan alguns entre art i pornografia, distinció que duu males conseqüències perquè desorienta la consciència pública. Com a obres d'art tant ho són el més vil afrodisíac gràfic com la «*Nocte*» de Miquel Angel. Variarà la intensitat i la qualitat, però no la substància artística, perquè obra artística vol dir expressió, representació d'un pensament humà, bo o dolent, important o fútil.

Ara, jo crec que es pot dividir l'art en natural i legítim, de la mateixa manera que distingeix hom entre fills naturals i fills legítims. Els uns nats d'un amor desordenat, però homes tantmateix, i els altres nats d'amor i d'ordre. I jo entenc que amb les obres naturals un cop nascudes, cal respectar la seva existència, no destruirles, però sí privar-les del dret de les obres de legítim breçol, de les que ademés d'èsser obres vives i artístiques tenen la virtut d'exalçar i no contradir l'ordre natural de les coses.

Jo crec que la representació àdhuc merament corporal de la dona, pot fer-se respectant l'ordre natural de les coses, i pot ésser moral, bastant que l'artista l'hagi concebuda amb emoció segons harmonia, reconeixent i no pervertint ço que la dona materialment significa. El cos femení expressa tot ell la

seva trascendental missió humana d'amor i de maternitat—més exacte d'amor per a la maternitat—i no hi veig cap raó per a que no tingui dret l'artista a cantar plàsticament això, mentres ho faci amb la elevació proporcionada a la noblesa de tan sagrades servituds.

Com pot ésser no sols amb dignitat i respecte sinó fins delicadament i noble expressada l'harmonia del cos femení nu de vestit ens ho mostra entre nosaltres l'escultor En Josep Llimona. Mes, per aconseguir aquest efecte, és necessària la moral interna de l'artista, la castetat íntima, la fervorosa espiritualitat.

Hom pot mostrar-se cavaller àdhuc pintant mitologia. Considerem amb quina reverència i unció ha glorificat la humana forma En Puvis de Chavannes, en la pintura.

Ben al contrari de l'exemple que donen els esmentats és el tracte que reb la dona en mans de certs dibuixants i pintors d'ara, i em refereixo de moment sols als qui han fet del recent Saló d'Humoristes un hospital de malalties venèrees mentals.

Ja sé que fa de mal comparar, en quant a la moral, la pintura i l'escultura amb el dibuix, car a major importància de la matèria artística, més ennoblida resulta la intenció de l'autor. Però essent un fet evident la major agressivitat del tema en el dibuix que en la pintura, això obliga als dibuixants a contenir-se més encara que els pintors.

Els «humoristes» als quals em refereixo certament no aspiren pas a induir la riulla de la sana jocunditat. Dibuixen en un estat de *pathos* sexual, quedant així fotografiada la seva moralitat interna. Ells representen la dona en figuració de tal manera extraviada, que la forma pura no els acontenta ja. Les figures femenines són viciosa-ment habillades, subratllades i maquillades, són objecte de sensual estilització, conver-

tides en maniquins amb els quals hom assaija les més pervertides evocacions. La dona hi és concebuda sols com a carn de vici, i això és un agravi a ella i vulnera l'ordre social.

Si els artistes gràfics que exerceixen una professió espiritual, de tal manera rebreguen i degraden a les dones ¿com voleu que els trinxeraires que hi han a tots els estaments les respectin pels carrers i no les escometin a trets de grolleria? Com voleu que la presència de la dona, que hauria d'ésser estímul de civilitat i font de cortesia, tingui eficàcia per a la contenció verbal, si gràficament ha de sufrir el desbordar de totes les concupiscències?

I pensar que dels autors d'aquests delictes, delictes d'estupre artístic, n'hi han que amb el mateix llapis i sobre la mateixa firma que no té rubor de signar tan vergonyós auto-retrat moral, il·lustren llibres per a infants! Que tal sortiran d'innocència aquests llibres!

Però si hi han artistes que són uns mals cavallers, són encara pitjors cavallers els responsables de la exposició de llurs obres. El fet de que hom les hagi exhibides públicament, vol dir que l'aviciament o la inconsciència són estats col·lectius. ¿No podrien obrir-se, a Llotja i a les altres acadèmies i escoles d'art, càtedres de moral, cursos de cortesia i d'educació social i civil per a aquests homes que exerceixen la professió d'artistes?

R. RUCABADO.

P. S. El meu amic Joan Sacs escriu a «Vell i Nou» dient que troba plens d'absurdes i contradiccions els meus dos articles anteriors, els titulats «El silenci dels artistes» i «La missió dels crítics d'art». Es natural que els trobi així, perquè, negant com nega la proposició que és el meu fonament i punt de partida, no sols no podrà entendre aquells articles, sinó cap altre dels meus.

En Joan Sacs nega que l'art transmeti el bé i el mal.

Vana negació, perquè els fets afirmen ço que la paraula vol negar. En Joan Sacs, a l'enterar-nos per escrit (o sigui per medi d'una obra d'art transmissora) del seu pensament (que o és veritable i és *un bé*, o és erroni, i és *un mal*) la destrueix ell mateix, i per tant, sosté, a desgrat seu, la veritat que és la clau de la volta de ço que jo escric.

MORALITATS I PRETEXTOS

Déu Nostre Senyor, després d'haver creat l'home, perquè la retirada d'aquest amb Ell fos més perfecta, li permeté una guspira d'orgull.

I el mico que no deixava l'home d'esguard, d'aleshores ençà aprengué la vanitat insupportable.

* * *

Aprenentatge de la vida: Si saps de manejar et diran bon organitzador.

Si saps d'obeir el manament dels organitzadors, et diran que confons la vida amb un Reglament.

Aquestes gents que sempre *en tindran una per dir-tè*, desconeixen la joia pura de l'home qui val més que la seva reputació.

* * *

Si ens arriba el temps, caldrà que ens resignem a ésser vells.

No voldríem, però, resignar-nos mai a semblar fills de vell.

* * *

¡Quina tristesa la del treball d'aquest home amb tot l'aire de fer la lluita per la vida dels altres!

* * *

Recomanaria a tots els qui es comuniquen amb tots nosaltres diàriament per a queixar-se de la soledat, aquest mot del solitari entre els solitaris:

—¡Quina basarda de trobar-me tot sol amb els meus elogis!

* * *

Tots els qui protesten del pretès monopoli de la cultura, ¿quina confiança poden inspirar-nos si refusen el mínim repartiment de les responsabilitats que significaria deixar l'ànima insinuació per a definir i concretar l'atac amb llur nom?

Això que en diuen *una campanya de premsa* acostuma ésser el veritable monopoli de la por de la responsabilitat.

* * *

La garsa digué a la formiga:

—Si tu fossis intel·lectual!

La formiga li respon, diu:

—Si tu fossis tècnica!

* * *

Els poetes havem de vigilar la realitat es-trafeta per el retoricisme dels tècnics.

* * *

El paó deia sempre, diu:

—Vull ésser jo.

Però veu-s'aquí que estengué el seu ventall de plomes davant d'un mirall i d'aleshores ençà s'acontenta d'ésser *alguna cosa*.

* * *

Un company me diu:

Ja puc viure dels meus escrits!

Jo li responia:

—M'afanyo per fer viure els meus escrits.

J. M. LÓPEZ-PICÓ.

LA POLITICA EXTERIOR D'ESPANYA

L'inhibició governamental de Catalunya en els segles XVIII i XIX, inhibició que fou en realitat resultant d'una depressió ètnica, cessa ara amb l'incorporació del nostre pensament polític a la direcció de l'Estat. L'actual plasmació del nostre nacionalisme obra, per tant, nous horitzons a l'activitat catalana. El fet d'una responsabilitat nacional en el camí evolutiu de l'Estat espanyol ens crea ja, per de prompte, una necessitat urgent d'erigir-nos en consciència activa i estimulante. No hi ha sector de govern que pugui ser-nos indiferent, ni sobretot, l'orientació total de govern dins la política internacional. Fins ara l'orientació d'Espanya ha senyalat l'orientació de Catalunya. Hem de fer que s'esdevingui al revés: que l'activitat i el pensament dels catalans, plasmant novament l'ideal hispànic, endèmic i espantadís, siguin les entitats motrius de la nova política internacional. Per fer això ens cal però una viva atenció per tots els problemes d'Estat, inclús els extra-continents. S'ha d'arrencar el colonialisme de les mans inhàbils que no han fet més que perdurar el clàssic fracàs del colonitzador castellà que purga ara en l'inanitat el veto que posà un jorn a la colonització catalana. S'ha de fer del colonialisme un ideal català en el qual escaigui una doble expansió espiritual i econòmica, que generi els nostres Rodhes i els nostres Kiplings. Problemes essencials com el del Marroc no poden ésser tractats novament segons les receptes tòpiques de les velles esquerres, sinó amb un interès actiu i estimulante. A l'ensem, doncs, que Catalunya, concentrant-se espiritualment segons la consigna de Joan Maragall, treballa per una plena llibertat nacional que no desvirtui l'esperit proudhonià de la federació, és precis que s'emprenqui un moviment essencialment polític d'irradiació que sigui la veritable activitat internacional d'Espanya, per ésser, més enllà, la d'Ibèria. El primordial deure d'interès que aquest sistema genera, ens obliga per tant a una atenció vigilant per tots els problemes que afectin la política exterior. D'avui ençà, doncs, alternaran amb els articles de política extra-continental dels nostres companys Antoni Rovira i Virgili i Manuel Raventós els comentaris plens d'una protocolària correcció de R. Gay de Montellà que s'inicien avui apropòsit del llibre d'Albert Mousset. «La política exterior d'Espanya. 1873-1918.»

Mr. Albert Mousset acaba de publicar en castellà: «La política exterior de España 1873-1918». (Pref. del Comte de Romanones): Fa arrencar l'autor un examen crític de les orientacions internacionals espanyoles empreses abans del conflicte europeu, des de la monarquia espanyola en 1874. Examina la política personal d'Alfons XII i la dels Ministeris de la Regència, per arribar a definir en tèmens concrets si durant aquest període d'inestabilitat constitucional, la política espanyola secreta o secretament tingué una orientació definida.

Qui tingui mitjans coneixements de la manca de serietat política dels Governos de la Restauració, de la vacuïtat de pensament governamental interior i exterior (arranjaments comercials, actes de presència en congressos i conferències internacionals), no ha d'estranyar la constant vacil·lació i l'inquietud dels estadístics espanyols, i en conseqüència la desorientació del poble en els afers internacionals. En plena desorientació internacional sorprenqué a Espanya la intervenció descarada d'Ale-

manya sobre les illes Carolines, en plena desorientació d'amistats ens sorprenqué l'escomesa yanki sobre Cuba i possessions americanes i en plena desorientació bogàvem encara, quan França i Anglaterra pactaren a l'abril del 1904 l'arranjament sobre la base d'Egipte i Marroc.

En mig de la desorientació, Mousset, planteja cruament la qüestió de si existí o no un apropament d'Espanya a la Triple Aliança i prova d'inquirir si fou amb Itàlia isoladament o amb les tres potències al mateix temps, i quan i quant temps perdurà la dita situació diplomàtica.

Indubtablement és aquest un dels punts cabdals a esbrinar a l'escriure la història del pensament polític internacional d'Espanya abans de la guerra, i millor dit encara, abans de l'orientació que li marcaren a Espanya els arranjaments internacionals que tenen son origen en el tractat franco-espanyol d'octubre de 1504 sobre el Marroc. D'un costat cita l'autor els testimonis de Maura i Gamazo, (qui parla de la Secreta intel·ligència amb la Tríplíce i la Gran

Bretanya *Nuestro Tiempo* tomo III 1907, pàgina 13), del Comte de Romanones (discussió en la Cambra, 7 juny 1904, en la qual afirmà que en qüestions d'alta política internacional, estigué Espanya adherida, compartí amb la Tríplíce, determinats punts de vista en qüestions d'importància). Memòries del Príncep de Hohenloe, i testimoni de René Pinon en sa obra *L'Empire de la Méditerranée* en la que consignà que en el període de 1881 a 1896, existí un acord entre Anglaterra, França i Espanya per a garantir l'equilibri del Mediterrani i cohibir l'expansió francesa a l'Àfrica. D'altre costat fa avinent que han negat l'aproximació En Maura i En Rodríguez San Pedro en funcions en 1904 de President del Consell i de Ministre d'Estat, fundant-se en que en els Arxius del Ministeri no es trobaren petjades de les negociacions que suposava el Comte, Mousset, no ha pogut trobar en els estudis internacionals de fora fronteres, més que vagues referències de la qüestió plantejada (*Nuova Antologia* Juliol-Agost 1903): i *Neue Freie Presse* (Juny 1904) assegurant aquest que realment existí pacte denunciat per Espanya en 1895 Mousset s'inclina a creure que obertament Espanya no figura mai junyida al carro de la Tríplíce i si en algun moment s'estudia la conveniència d'una semblant inclinació, s'abandona prestament. Ara bé. Quina interpretació ha de donar-se a les negociacions que entaularen Espanya i Itàlia per arribar a la firma del conveni relatiu a l'establiment d'una base naval i d'una estació carbonera en la costa del Mar Roig? Era això la conseqüència d'una aproximació política entre Itàlia i Espanya, iniciació per entrar Espanya temps a venir en els pactes fonamentals de la Tríplíce?

L'autor s'ha de valguer de fonts ben escasses per esbrinar el sentit de l'apropament hispano-italià, i per sentar resoltament que els Governes espanyols, vorejaven l'aliança sense incorporar-se a ella resoltament.

Més endavant relata l'autor com el viatge del general Gialdini ambaixador d'Itàlia (1889) a Madrid, féu ressorgir la qüestió, com una indiscreció protocolària motivà que França conegués un suposat conveni pel qual el Govern de Madrid s'havia compromès a enviar en el cas d'esclatar la guerra franco-alemanya, uns 100.000 homes a la frontera pirenenca a fi d'immobilitzar els cossos d'exèrcit 16-17 i

18 de França, justificant amb aquesta cita, quina autenticitat de fet negà rotundament, el fet d'ensombrir-se en el període de 1888 fins a 1892 les relacions franco-hispàniques fins arribar al rompiment de les relacions comercials que perdura de 1 febrer 1892 fins al 20 de maig del mateix any en què va firmar-se el *modus vivendi* de la tarifa mínima recíproca.

Mousset, malgrat fer gala d'un esperit verament subtil en la recerca del fil d'Ariadna, per a donar la impressió que Espanya romangué durant força temps constituïda en satèl·lit de la Tríplíce, no arriba a donar la impressió de la certesa de tals compromisos. Que els governants sentien una inclinació, que el poder reial no defugia la impressió de l'apropament i que Anglaterra, puix de la balança mediterrània, potser inclús veia amb satisfacció l'actitud de recel d'Espanya enfront de la política francesa, és cert. Tenim també per cert que els plans de la Tríplíce amb arranjament o sense arranjament amb Espanya, tenen per base en cas de guerra amb França, bàtre-la per mar amb una acció fulminant descarregada sobre les bases navals de la metròpoli, l'apoderament de les bases navals d'Espanya en el Mediterrani assegurant el transport de tropes i el desembarc en les costes espanyoles, a fi d'agafar a la França de revés, amb combinació amb les forces d'invasió per la Savoia, fent de la Catalunya una altra Bèlgica.

No obstant aqueixes certituds, és aventurat afirmar que existís un compromís militar per part d'Espanya. La magnitud del plan que se li suggeria era sense dubte l'obstacle principal del compromís que se suposa contret i al qual jamai pot haver-se referit el senyor Maura i Gamazo en l'article de «Nuestro Tiempo», suposant que existia una secreta intel·ligència amb la Tríplíce i la Gran Bretanya.

En estudiar l'A. el període polític que arrenca de 1904, fa constar que Berlín no tenia base per a una política espanyola. No la podia tenir, pel fet incontestable que la política general en el Mediterrani era a base d'una potent coalició en la qual per força havia de conviure Espanya, sota pena d'anular-se en la vida internacional. La intel·ligència franco-britànica, era d'una potencialitat tan exagerada que no hi cabia tèrmens mitjos. O se li donava la seva adhesió incondicional, o es corria el risc d'un desastre irreparable.

A partir de 1904, la política d'Espanya pren

una orientació definida. Mousset l'estudia ja amb materials de consistència que li permeten d'afirmar decididament la inclinació d'Espanya pel grup intel·ligenciat. Fins a on arribaven els lligaments del pacte de 1904, ens ho diuen clarament la conducta d'Espanya abans i després de la Conferència d'Algeciras. Actitud d'espectació, de salvaguarda de drets històrics reconeguts primer per les dues potències puntals del «statu quo» mediterrani i després per les potències reunides a Algeciras. Després l'autor examina l'alcanc de l'entrevista de Cartagena l'any 1907. En mirar aquí diu: «Evidentement, esta política no implicaba la solidaridad de España con las miras de la Entente. Pero procedía del firme propósito de asociar en lo porvenir la diplomacia hispánica a las medidas encaminadas a estabilizar un equilibrio que constituía esencialmente el programa de esta agrupación.»

Era indubtable. El conveni de Cartagena tenia per base el manteniment del *statu quo* en el Mediterrani i mar de la costa occidental del Marroc. Obligava a Espanya a examinar en comú el cas de rompiment d'aquest *statu quo*, en el moment en què les restants potències la requerissin. Si el rompiment l'hagués provocat la Tríplice, què hauria fet Espanya?

Els que suposen que Espanya ultra d'examinar el cas en comú, s'havia obligat al restabliment del *statu quo ante*, entenen que Espanya oferí a França i Anglaterra col·laborar amb ses bases navals i amb el pes de sa naixent marina de guerra al restabliment del dit *statu quo* pertorbat.

Els que suposen que Espanya havia limitat sos compromisos a estudiar en comú la qüestió originada per la pertorbació del *statu quo*, sense *arrières pensées*, entenen que no va gravitar en cap moment sobre l'Espanya el pes de cap obligació política i per tant que era lliure de col·laborar o no a la restauració del *statu quo ante*.

El pavorós i temut conflicte no va plantejar-se en el Mediterrani. Mousset diu que la declaració de 1907, més o menys explícitament confirmada en 1913 (visita de Mr. Poincaré a Espanya octubre 1913) hauria pogut suministrar als Governos de l'*Entente* la ocasió prevista d'entrar en comunicació. Altre escriptor Gonzalez Hontoria («El Imparcial», 25 setembre 1916) ho atribueix a desdeny de la nostra ajuda, oblit, que tradueix el mateix, no gosar a

demanar-nos sacrifici; desig de no estendre sense inexcusable necessitat el domini geogràfic de la guerra; recel de rebre un desaire; temença de dividir i d'excitar els ànims en la nostra opinió pública... Mousset diu que l'abstenció de París i Londres de consultar al nostre Ministeri d'Estat sobre la situació creada per l'agressió alemanya, es degué a que aquests governos no ho cregueren oportú, ni pel costat de compromisos polítics ni pel cantó dels econòmics, de la qual cosa en dedueix que la catàstrofe d'agost del 1914, sorprenia a Espanya sense motius ni facilitats per a la intervenció.

Cal agrair a un estranger com M. Mousset, aquesta elegant explicació de l'actitud d'Espanya. Nogensmenys hom pot declarar que la clau explicativa de l'actitud de les potències intel·ligenciades, i per consegüent de l'actitud d'Espanya enfront del conflicte, s'ha de cercar a Itàlia. (1) Tenim per un fet certíssim que si no s'hagués alterat l'equilibri de potències en el Mediterrani, si el conflicte hagués trobat a les potències coaligades segons els pactes fonamentals que inspiraven l'existència de la *Tríplice* i de la *Intel·ligència*, el Mediterrani hauria estat teatre, focus primordial del conflicte. En quant a Espanya de res no li hauria valgut el ferm i decidit propòsit de persistir en la neutralitat. Els fets consumats, com una llosa de plom haurien pesat damunt de nostres determinacions i no hauria existit sisquera un instant per a fer acte de consciència, i menys per optar si era que hi havia temps per entrar en comunicació amb les potències firmants de la declaració de Cartagena.

Mr. Mousset estudia lleugerament, en la que podríem nomenar la tercera part de l'obra, el pensament polític d'Espanya durant els quatre primers anys de guerra. Manca evidentment l'estudi del pensament de Catalunya durant el conflicte. Ho fem notar amb recança de que escriptor tan avisat com Mr. Mousset, hagi passat per alt l'estudi del corrent intel·lectual català enfront de la vacuïtat de l'intel·lectualisme de la resta d'Espanya. Oblida Mr. Mousset, l'interessant estudi de les reivindicacions nacionalistes catalanes, recordades en actes públics tan trascendentals en la vida política

(1) Tenim en preparació un llibre en el qual estudiem el pensament polític espanyol durant la guerra. En ell s'estudia detalladament com la inhibició d'Espanya en el conflicte europeu fou deguda indiscutiblement a l'actitud adoptada per Itàlia des del començament del conflicte.

d'un Estat com el de la Festa de l'Unitat Catalana de juny del 1916. Oblida finalment el discurs polític del *leader* nacionalista senyor Cambó en el Palau de la Música Catalana en el qual marca en termes que no donen ja lloc

a dubtes sobre la orientació internacional que deu emprendre Espanya per a després de la guerra, assenyalant-li un lloc en el bloc de potències de l'Europa Occidental.

R. GAY DE MONTELLA.

CONTES DE FADES

Certa gent solemnia i superficial (perquè gairebé tota gent verament superficial és solemnia) ha declarat que els contes de fades són immorals; i basa això damunt qualques circumstàncies accidentals o incidents lamentables inspirats per la guerra entre gegants i criatures: certs casos en els quals aquestes ens causen decepcions gens simpàtiques i àdhuc s'abandonen a certes facècies de caràcter pràctic. Amb tot, l'objecció és no solament falsa, sinó de bon tros el contrari dels fets reals. Els contes de fades són en la seva arrel no sols morals en el sentit d'ésser innocents, sinó morals en el sentit d'ésser didàctics: morals en el sentit d'ésser moralisadors. Costa poc parlar de la llibertat del país de les fades, però, segons les millors informacions oficials, en el país de les fades hi ha ben poca llibertat. Mr. W. B. Yeats i altres ànimes sensibles modernes, comprenent que la vida moderna és potser una esclavitud tan negra com la qui mai hagi més oprimit a l'humanitat (i en això tenen prou raó) han descrit especialment el país dels follets com un lloc de suprema platxeria i abandó—un lloc on l'ànima pot girar-se allà on vulgui, com fa el vent. La ciència acusa l'idea d'un Déu capriciós; emperò l'escola de Mr. Yeats suggereix que en aquell món quiscun és un déu capriciós. El mateix Mr. Yeats, ha dit un centenar de vegades en aquell melangiós i esplèndid estil literari qui fa d'ell el primer de tots els poetes qui avui escriuen en anglès (i no dic de tots els poetes anglesos, perquè els irlandesos són familiarisats amb la pràctica de l'insult físic) ha evocat, dic, un centenar de vegades el quadre de la terrible llibertat del món fadat, qui tipifica en art la suprema anarquia.

«Allà on ningú es torna vell, fello ni assenyat —allà on ningú es torna vell, piadós, ni seriós.»

Però, en fi de comptes, (és una cosa que sap greu dir-la) jo dubto si Mr. Yeats coneix realment la real filosofia del món fadat. Per a fer-ho no té prou simplicitat, prou estupidesa.

I sigui'm permès dir que en quan a bona i perfecta estupidesa humana, jo em propós deixar fora de combat Mr. Yeats qualsevol dia. Les coses de fades m'apertanyen més que a Mr. Yeats; i tenen més per on atrapar-me. I jo tinc els meus dubtes de que aquest sentit dels lliures esperits salvatges, damunt la cresta de la muntanya o de l'ona sia realment el central i senzill esperit del folk-lore. Jo pens que els poetes han comès una errada: perquè el món dels contes de fades és un món més brillant i més variat que el nostre, l'han imaginat menys moral; quan realment és més brillant i més variat perquè és més moral. Supposeu que un home pugui néixer en una presó moderna. Això és impossible, naturalment, perquè res d'humà pot esdevenir en una presó moderna, encara que de vegades pugui esdevenir en la torre d'un castell antic. Una presó moderna és sempre inhumana, fins quan no és inhumana. Supposeu però, que un home fos nat en una presó moderna i creixés acostumat al silenci mortal i a la repugnant indiferència; i supposeu que un jorn fos deixat anar en mig de la vida i la riulla de la Fleet Street. Ell se pensaria, naturalment, que els homes de lletres de la Fleet Street constituïen una raça lliure i feliç, i no obstant amb quina tristesa i amb quina ironia se dona el contrari del cas! Igualment, doncs, aquells esclaus treballadors de la Fleet Street, quan poden lliscar una llambregada al món fadat, pensen que el món fadat és completament lliure. Però les fades s'assemblen als periodistes en aqueix i en mants altres respectes. Les fades i els periodistes tenen una alegria aparent i una beutat il·lusòria. Les fades i els periodistes semblen amables i no obeer cap llei; tant les unes com els altres semblen massa exquisits per a descendre a la lletgesa del deure quotidià. Però això és una il·lusió creada pel sobtat encís de la presència llur. Els periodistes viuen sota la llei; i això mateix succeeix en el país de les fades.

Si us fixeu ben bé en els contes de fades, ob-

servareu que una idea corre en ells de cap a cap: la idea de que la pau i la felicitat poden només existir sota qualque condició. Aquesta idea, que és el nucli de l'ètica, és el nucli dels contes per a criatures.

Tota la felicitat del país de les fades, penja d'un fil, d'un sol fil. Ja pot la Ventafocs posseir un vestit teixit en teles sobrenaturals i relluents d'una brillantor que no és d'aqueixa terra, que li caldrà tornar-se'n a casa quan el rellotge soni les dotze. El rei podrà invitar les fades al bateig; però deurà invitar totes les fades o bé se'n seguiran resultes espaventables. La dona de Barba-blau pot obrir totes les portes menys una. Una prometença és rompuda per un gat i el món sencer es perverteix. Una promesa és rompuda per un nan groc i el món sencer es perverteix. Una noia pot ésser la promesa del mateix Déu de l'Amor, amb tal que no provi mai de veure'l; el veu, i ell se li esvaeix. Una noia reb una capsa amb la condició de no obrir-la; l'obre, i tots els mals d'aquest món se'n precipiten contra ella. Un home i una dona són deixats en un jardí amb la condició que no menjaran d'un fruit: ne menjen i perden el fruitament joïós de tots els fruits de la terra.

Aquesta gran idea, és altrament l'esquelet de tot folk lore; la idea que tota felicitat penja d'un veto subtil; que tota joia positiva depèn d'una negativa. Ara bé, és obvi que hi ha mantes idees filosòfiques i religioses aliades amb aquestes o simbolisades per elles; però no és d'elles que ara vui tractar.

Es segurament obvi que tota ètica podria prendre's en aquest to de conte de fades: que si algú fa la cosa prohibida, posa en perill totes les coses permeses. Un home qui romp la prometença feta a la seva esposa, deuria recordar-se, fins quan ella fos una gata, que el cas de la fada-gata li ensenya com aqueixa conducta pot ser imprudent. A un lladre qui es troba en el pas d'obrir una caixa de cabals

qualsevulga, podria recordar-se-li, còmicament, que es troba en la posició arriscada de la bella Pandora: es troba a punt de forçar la coberta prohibida i deixar anar mals desconeguts. El noi qui es menja les pomes d'altri enfilat a la pomera d'altri, deuria recordar-se que es troba arribat a un moment místic de la seva vida, quan una poma pot privar-lo de totes les altres. Aquesta és la moralitat profunda dels contes de fades; la de que, lluny d'ésser mancats de tota llei, se troben a l'arrel de tota llei. En lloc de proporcionar (com fan els llibres comuns d'ètica) una base racionalística per cada comanament, proporcionen la gran base mística per a tots els comanaments. Ens trobem en aquest país de les fades per tolerància; no ens és permès revoltar-nos contra les condicions sota les quals podem fruir aqueixa estranya visió del món. Els vetos són efectivament extraordinaris, però també ho són les concessions. La idea de propietat, la idea de les pomes d'algú és una idea singular; més la idea que existeixen pomes, és també una idea singular. És cosa estranya i sobrenatural que jo no pugui beure'm en seguretat deu ampolles de xampagny; però si anem an això, el xampagny mateix és estrany i sobrenatural. Si jo he begut el licor de les fades és precisament perquè he hagut de beure'l segons les regles de les fades. Nosaltres no podem, de primer anduvi veure la connexió lògica que tenen tres belles culleres de plata i un gras i lleig agent de policia; però qui pot veure tampoc de primer anduvi la connexió lògica que tenen tres óssos i un gegant, o una rosa i una bèstia bramuladora? No solament poden fruir-se aquests contes de fades justament perquè són morals, sinó que la moralitat pot ésser fruïda justament perquè ens col·loca en ple món de les fades, en un món de cop i volta ple de lluita i meravella.

G. K. CHESTERTON.

J. F. i M. trad

POETES TXECS MODERNS

D'alguns anys ençà l'alta espiritualitat de la poesia txeca desvetlla i reté l'atenció dels homes selectes d'Europa.

Publiquem avui la traducció d'alguns fragments poètics de tres dels poetes més significatius dins aquella literatura (J. S. Machar, A. Sova, Q. Brezina) i d'un dels poetes joves, amagat sota el pseudònim P. Bezruc, de més vigorosa influència popular entre els nuclis inquietes de la Silesia austríaca.

Machar, nat l'any 1864, després de les campanyes de revolta pessimista i d'exaltament de la sinceritat, arribà a la reflexió patriòtica social i filosòfica del democratism progressiu i lliurepensador i a la concreció literària del pur valor expressiu del llenguatge quotidià.

Sova, nat també l'any 1864, fredament i analíticament pessimista en la seva darrera producció, ha fet assaig en la copiosa obra anterior de tots els recursos literaris del realisme i de totes les suggestions musicals de les escoles simbolistes.

Brezina, nat l'any 1868, ha cantat el dolor personal amb entonació assenyalamment parnasiana i s'ha tancat dins l'exaltació d'un espiritualisme místic d'expressió conceptista que l'allunya de la popularitat tant com l'enlaira a la significació creadora dels més grans poetes.

Bezruc, el més jove de tots, encès de vidències profètiques i esperonat per la inquietud de les reivindicacions patriòtiques que mou el seu ritme desigual i persuasiu, és el que més ha reaccionat contra el literaturisme de les escoles i el qui més ha conegut la popularitat amb els seus Cants de Silèsia.

EL GOLGOTA

(DE J. S. MACHAR)

Eren les tres quan s'elevà la creu entre
les altres dugues. Entremig de lladres estava Jesús
sospès, davant la plebs qui es burlava d'ell.
Sos ulls, miraven al lluny més enllà de la blanca ciutat,
més enllà dels turons i dels boscos, vers les muntanyes
en el si de les quals brillen les aigües blaves dels llacs de Galilea.

Jesús abaixà el cap.

De sobte, va sentir
un bogit d'ales. Mes, no era pas un àngel
portant el càlzer de refrigeració a son ànima fadigada.
El dimoni impur estenent ses ales de ratpenat
se li atancava.
I degué sofrir que el dimoni es posés
damunt sa creu, que s'inclinés sa testa,
car son esperit fadigat ja no era capaç de lluitar.
El dimoni li digué: Oh pobre malmenat,
és aquí en la teva creu que ens tornem a trobar.
Es per darrera volta. Car avui ja és resolt.
La lluita és finida. ¿Te recorda, hi ha tres anys,
quan allà en el desert, jo t'havia portat damunt d'una muntanya
i t'havia mostrat poderosos reialmes, tota la glòria del món,
prometent-ho tot si et prosternaves
davant meu? Tu has refusat.
Has anat anunciant l'adveniment del reialme diví
als pobres, als febles. Als cors innocents
tu volies donar tresors inacabables inacabables.
A les ànimes simples volies mostrar el camí
vers la glòria del Pare. I de damunt el front de les generacions
volies borrar el segell de la maledicció
qui ja en altre temps havia marcat Adam.
Has anat a morir amb dolça resignació
com un anyell que ni obre pas la boca
i has vessat la teva sang com la rosada
per a regar el teu jove blat.
Jesús de Natzaret mira aquesta plebs
en massa al voltant de ton crucifix.
No hi ha pas molt de temps, quan entraves gloriós
en la ciutat, tirava rams sota els peus
de ton ase, t'aclamava fill de David,
creient que el reialme de Déu era arribat,
que els jorns tan desitjats eren vinguts, els jorns de llet i de mel.
De nou has refusat.
Doncs per despit, per ira i per venjança,

aquesta plebs bramava a l'oït de Pilats: ¡Crucifica'll
I ara, bull aquí, mou el cap
i es burla de tu: ¡Heu-s'aquí el rei dels jueus!
¡Que s'ajudi ell mateix! Volia ésser el fill de Déu,
¡Sembla que el Pare ha oblidat son fill!
El Pare ha oblidat.

Mira doncs cap al cel,
on tu l'has cregut assegut en plena glòria.
Clar, sense núvols ell somriu dolçament
amb el seu blau somriure impassible
abans, com després. I els ocells
qui volen pels aires, i tots els animals
qui caminen per terra, per una sola llei
han viscut i viuen per la meva.
El més fort menjarà sempre al feble.
Així mateix els hòmens. El món tot ben sencer
és mon imperi. Car jo, jo sóc la Vida.
Jo mateix regno. Jo he entrat en els cors, en les ànimes,
ningú no sabrà expulsar-me'n,
ni tu ni el teu Pare. Ton reialme diví
és un somni que deixaré sempre als hòmens.
¡Mira aquell centurió romà,
parlant tranquilament amb el sacerdot jueu vestit de blanc!
Així passarà sempre. Aqueixos dos són hereus,
de la teva paraula, del teu somni. Pel teu nom,
l'un reemplaçarà sos ídols i l'altre son Jahvé
i el món continuarà vivint segons les meves lleis.
¡Que no hakis acceptat tots aqueixos reialmes
i la glòria del món de la meva mà generosa!
La teva jove vida no finiria aquí.
en aquest martiri humiliant: Has pogut viure plenament
per ta benaurança, per la dels humans.
¿I què has portat? Has sembrat la mort i la discòrdia.
Has caigut el primer. Pel teu nom pel teu somni
a milers d'hòmens vessaran llur sang
damunt les creus, les arenes, els patíbols.
I quan semblarà que el teu somni triomfa,
serà invocant ton nom i solament ton nom
que hom matarà sempre. Ma mirada veu una filera interminable
de fogueres en flames en les quals, en ton nom, es cremaran
les víctimes.
Serà en nom teu que es proclamaran les guerres
en nom teu, que es cremaran ciutats
en nom teu que els països seran devastats,
en nom teu que es maleïrà
en nom teu que es reduirà
a l'esclavatge cossos i esperits.
Mira doncs el centurió i el sacerdot jueu.
El primer matarà en nom teu i el segon el beneïrà
en nom teu sempre. Milions de miserables,
pagaran ton somni de llur únic bé,
de llur vida.

I per damunt de la sang vessada
ton somni de l'etern reialme de Déu,
de la glòria dels cels es cernirà
com un fantasma qui deu representar els morts,
atraure els vivents fins a la fi del món.
¿Per què no has acceptat allavors tots aqueixos reialmes
i tota la glòria d'aquí baix? Car la vida em pertoca,
sóc l'amo de tot, aquí baix
i durant segles i encara més segles,
regnaré en els cors i en les ànimes!
I el dimoni s'aixecà. Estengué
ses grans i fosques ales de ratpenat
qui, igual l'huracà, s'aixamplaven

enormes, horribles: al damunt del Golgota,
al damunt de la ciutat, de les valls i turons,
al damunt de les planes, de les muntanyes del lluny,
al damunt de l'aigua blava dels llacs de Galilea,
al damunt de les mars, dels imperis llunyans
la trista ala negra se cernia immòbil.
I les tenebres s'escamparen per tota la terra
qui tremolava.

Per darrera vegada Jesús obrí els ulls
i exclamà amb veu forta:
Eloi, Eloi, lama zabachtani!
i entregà l'ànima sua...

PASSEIGS I INTERIORS

(DE A. SOVA)

Els estanys de Bohèmia tenen fos l'aire de plata
lleugerament estriat per l'ombra dels núvols;
Amb llur ona brillant per els prats escampada,
són com els ulls dels paisatges calmes.
La becada s'hi plany en les canyes de la ribera
i l'ànec selvatge del plumatge de seda
de qui molts cops s'irisa el verd en reflexos d'or,
aixeca el vol en l'ardor del sol qui empolsa.
Amb l'odor del fenc verd estès pels prats
s'hi mescla la frescor d'un dolç perfum d'escora;
se sent l'aire fresc d'haver tocat les ones ennuvolades
i per damunt d'això el vol d'un trist enuig s'eleva.

PREGARIA D'ADAM I EVA REVELLITS

(DE A. SOVA)

Mercès, oh! mercès pels bells somriures de nostres infants,
quan llur benaurança ve asseure's a nostres peus,
per la mirada de les bèsties, qui romanen, tímides,
per llur adhesió fidel...
Per la font freda qui brolla a nostres peus,
del fons de la terra silenciosa...
Per l'herba fina, on les ombres de fresques odors s'ajeuen,
pel brogit dels negres boscos saludant les llunyanies del vast món...
El paradís humà no té fi i el sol no s'hi pon mai...
Encorbats pels anys,
dolorits pel destí, per l'espera per la mort que vindrà
a cloure nostres parpelles
ens rendim a Sa voluntat...
Déu és gran, Déu és gran, Déu és gran,
gloriós, infinit.
Ell ha creat l'Arbre de la Vida
no per a punir, sinó per a cantar ell mateix
la seva glòria eterna...

LES LLUNYANIES MISTERIOSES

(DE O. BREZINA)

Dins mon ànima la tristesa roman
amb llanguidores flaires amargues;
mon pensament es un ciri de lluissò apagada
qui llueix tremolós en el candelabre impur de mon cos
posat damunt de l'altar etern del Desconegut...

Els llavis cremants de dones no han inflammat de passió la meva sang,
la follia amorosa no ha lluit en ma mirada;
la brasa blanca de la voluptat no ha espurnejat en mos nervis
i he poc respirat odors amicals en la meva vida...

Resolia tot sol, en ma clausura silenciosa el càlcul de la vida
jo no m'abaixava sinó en l'era de mos somnis,
pecava més amb els meus pensaments que en la vida
i amava la quimera i besava el vapor dels seus desigs...

Ma primavera ha estat una trista cançó d'elegia
que ma vida ha tocat flautant amb dolç tremolô...
Jo he respirat aviat l'agre perfum de la pobresa
i he segat damunt de mos solcs la collita dels humils...

No desitjo pas refrigerar-me en les riberes de la vida
jo que he recollit dins la meva ànima la dolçor dels raigs místics,
i m'he agenollat somniador en el temple del misteri.

EL JORN DE PALACKY

(DE P. BEZRUC)

He vist una gran festa nacional
(Mon país és ombrívol, desert, silencios).
He vist la metròpoli de les viles txeques.
He vist un home amb cadena d'or
davant de qui les banderes s'inclinen.
(Davant el jueu de Polska i davant del guàrdia forestal
l'alcalde de ma vila s'inclinava
demanant pa i llenya pels infants dels miners).
He vist senyeres agitades pel vent,
he vist la vila empaliada, guarnida de verdor i de velluts,
he sentit crits de joia, a milers, ressonar vers el cel.
(¿Què és això? Sento els sanglots dels òrfens
quan de cop, l'aigua nega els pous,
quan en el cabaret jueu una disputa sagnant esclata.)
He vist verges en l'acompanyament
(en el nostre país no hi ha verges—en la vila
hi ha el jueu i el forestal—i de què viuré doncs?)
Al mig d'aquest entusiasme, jo estava sens dir un mot...
Al mig d'aquesta beutat, davant mos ulls passà
ma silenciosa vila, les muntanyes de Bezkyde
on he viscut en altre temps, on he crescut...
He vist com ens estrangulen prop de Tessin,
els jueus i els comtes descendents d'il·lustres famílies
i a son Altesa, el duc de l'Imperi.
Davant mos ulls passava ma vila
on, de molts anys ençà els txecs ja no viuen,
on l'escola és germanitzada i l'església polonitzada.
Heu-s'aquí perquè jo callava en aquesta festa,
Txec originant del darrer poble al peu de Bezkyde
on s'ha matat, s'ha opresa la meva nació,
—els jueus, els comtes, descendents d'il·lustres famílies
i son Altesa, el duc de l'Imperi.
Canteu, sieu alegres, jubileu!
El gran home ha viscut, ell vos ha despertat!
I enllà, al nord, al peu de Bezkyde
mon poble txec ha cessat de viure!

EL MINER

(DE P. BEZRUC)

Jo cavo, sots terra jo cavo.
Jo registro les pedres que espurnen com la pell d'un su serpent.
Jo cavo la terra sots Polska Ostrava

Ma llàntia s'apaga mos cabells desgrenyats,
amarats de suor cauen damunt mon front,
mos ulls s'injecten de bilis
mon crani i mes venes fumen
sots les meves ungles la sang roja es filtra.
Jo cavo, la terra jo cavo.
En la galeria pico amb mon martell feixuc.
Jo cavo a Salmovec,
jo cavo a Richald, a Petrvald jo cavo.

Prop de Gudula ma muller gemega i es gela
damunt ses genolls mos infants afamats ploren,
jo cavo, sots terra jo cavo.
Una gavella d'espurnes s'escapa de mos ulls,
jo cavo a Dombrovà, a Orlovà jo cavo,
a Poremba, jo cavo, sots de Lazy, jo cavo.

Damunt de mon cap, cascs de cavalls ressonen;
el comte travessa la vila, la comtessa amb ses petites mans,
condueix els cavalls i riu amb son rostre de rosa!

Jo cavo, aixeco l'aixada,
ma muller lívida va al castell
per a demanar pa, car la llet s'ha agotat en
son si.

¿Per què ha anat al castell a pregar i a mendicar?
¿Es que el blat creix per la dona del miner en els
camps de l'amo?
Jo cavo a Hrusov i a Michalkovice.

¿Què esdevindran mos fills, que esdevindran mes filles
quan un dia se'm treurà mort del pou?
Mon fill continuarà cavant, sempre cavant
cavant a Karbina;
i les filles—què esdevindran les filles dels miners?

Si un dia llençava jo en el pou, ma llàntia maleïda,
si aixecava ma nuca encorbada,
si jo crispava el puny,
si amb un ample gest de la terra fins al cel
elevava mon martell,
i si obria mos ulls espurnejants
sota el sol de Déu?

C. C. trad.

LLETRES

ELS QUI TREBALLEN I ELS QUI CRITIQUEGEN

Als Jocs Florals de la incomprensió tots hi
tiren amb el nom amagat.

Es serveixen de les fulles castellanques per a
cridar les munions a la defensa del català.

Amb sintaxi i lèxic estargits fidelment sobre
el castellà barceloní, invoquen la tradició clàssica catalana. Amb vocabulari fet de totes les
deixes de la sexualitat i de la hemofília del

vergonyós *casticismo* de província proclamen la puresa de la llengua catalana.

Al redós dels més ínfims localismes dialectals i de les dèries personals de tic més nerviós, es planyen del guany oficial, de l'extensió eficient i de la normal dignitat del català com instrument de cultura i d'intercanvi d'espiritualitats.

En comptes de posar-se a entendre el que s'esdevé a llur entorn, es passen el temps cuetejant sobre la i grega i la ce-hac, bescantant la feina dels treballadors, fent comptes de botiguer i enraonies de casinet i malgeniant-se amb la ira estèril dels correctors de proves davant la lletra viva dels autors.

Tot aquest tràfec anònim, confidències i conferències, pamflets, edicions clandestines i regles i jocs d'Acadèmia no deixa més rastre sinó el de l'espai que ens ha calgut per comentar-lo.

Mentrestant a Catalunya, i per l'esforç dels qui donem el nostre nom per Catalunya, s'ha viscut tan intensament que només d'enumerar les activitats d'aquest mig any 1918 que hem passat, semblarà impossible i llunyana la immobilitat dels qui blasmen de nosaltres.

L'Institut de la Llengua Catalana ha publicat la Gramàtica i el Diccionari ortogràfic de Pompeu Fabra.

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana ha establert càtedres noves de català en les escoles normals, ha convocat concursos de llengua catalana i d'història de Catalunya, ha commemorat el centenari de la neixença de Manuel Milà i Fontanals amb la publicació d'una docta biografia crítica del Mestre, i ha donat començ a les activitats de la Comissió editorial amb la publicació de cinc cartipassos d'escriptura catalana i amb els concursos per a la publicació de la Gramàtica catalana escolar, Aritmètica i Geografia que estan en curs d'impressió, i en curs de realització les comandes fetes a N'Agustí Calvet d'un llibre d'iniciació filosòfica, a En Carles Riba, d'un d'iniciació literària; i projectades les iniciacions científica i dels oficis, la iniciació cívica i la iniciació *menagère*; diverses biografies populars de catalans il·lustres i un llibre de lectura per l'adolescent.

L'Institut d'Estudis Catalans ha publicat el quart cartell de premis en el qual s'estimulen els treballs d'investigació sobre llengua, història, art, literatura o arqueologia de Catalunya

(premi Francesc Vives); els estudis jurídics i sociològics de Dret positiu i d'investigació doctrinal o històrica (premi Duran i Bas); els ensenyaments d'enginyeria industrial, arquitectura, belles arts, comerç, i arts i oficis (premi Prat de la Riba); els estudis cervantins (premi Bonsoms); els estudis monogràfics de filologia, ciència, història (premis de l'Institut) i s'amplien els anteriors concursos de Museus i d'Arxius. La Mancomunitat ha concedit Biblioteques populars a les localitats de Badalona, Terrassa, Sant Feliu de Guixols i Vilafranca del Penedès que sumades a les anteriorment concedides sumen 18 Biblioteques Populars a Catalunya.

Ha obert el quart concurs d'alumnes de la Escola de Bibliotecàries.

Ha creat i constituït i instal·lat un patronat d'estudiants. Ha aprovat les bases d'organització d'una Escola Superior d'alts estudis comercials. Ha creat una Comissió d'Educació General, recollint d'una banda aspiracions intel·lectuals i d'altra banda la popularitat catalana d'Entitats com l'Institut de Cultura, el Centre Autonomista de Dependents i l'Ateneu Enciclopèdic. Ha resolt el primer concurs d'Escoles locals d'Indústries. Sota la protecció de la Mancomunitat s'ha celebrat el quart semestre dels cursos d'Alts Estudis i d'Intercanvi al qual han col·laborat homes de ciència com Víctor Berard i poetes com Teixeira de Pascoaes. S'ha publicat el cinquè programa de l'Escola d'istiu de Barcelona que comprèn les seccions d'*Ensenyament Normal* (curs de ciències naturals i químiques) i de *Difusió i Cultura* (treballs d'obrador educatiu en les seves aplicacions a l'Escola primària). S'han publicat sis fascicles de *Quaderns d'estudi* que completen i continuen la sèrie d'aquesta publicació pedagògica mensual. Ha estat ampliada la col·lecció popular *Minerva* que portava publicats trenta fascicles de coneixements indispensables, amb les noves sèries de literatures clàssiques i literatures modernes. Els diaris catalans han multiplicat la seva atenció a les coses de l'esperit donant l'exemple *La Veu de Catalunya* amb la creació d'una pàgina setmanal de Lletres i Llibres.

Refosa amb l'empresa de *La Veu* s'ha constituït una gran casa editorial catalana que porta publicat un semestre del primer *Mega-zine* català; dues revistes de caràcter tècnic especialitzat; sis llibres de caràcter literari

que incorporen al català les obres mestres de la literatura universal i sis llibres de caràcter monogràfic que inicien la sèrie d'una veritable enciclopèdia catalana.

Les publicacions comarcals com *Vida Olotina*, *La Revista de Vich*, *Juventut*, de Manresa, *Pàtria*, de Valls, *Dalit*, de Ripoll, *Marinada*, de Palamòs, etc., han guanyat un profitós sentit de col·laboració i de ciutadania.

Els mateixos diaris no escrits en català, com *La Publicidad*, que aspiren al contacte espiritual amb el nostre poble han creat seccions fixes de lletres catalanes.

Nostra parla ha creat una revista que ha d'ésser orgue i portaveu de la unitat i l'expansió de totes les terres de parla catalana.

La casa editorial Muntanyola ha realitzat una tasca selectíssima de publicació de llibres catalans per a infants. Ben escrits, ben il·lustrats amb la cooperació dels millors escriptors i dels millors literats.

El Consell de Pedagogia ha continuat amb excel·lents edicions de *La Rossa* de l'Emili Vilanova i *Una màniga d'aigua*, de Joaquim Ruyra la sèrie dels llibres per a servir de lectura a les escoles catalanes.

La Societat Catalana d'Edicions ha arribat amb el llibre *Nacionalisme i Federalisme*, de A. Rovira i Virgili, al n.º 38 dels volums de la seva col·lecció periòdica.

Han estat publicats dins la normalitat de la llengua catalana 16 llibres de poesia: *L'instant, les noses i el càntic serè*, de J. M. López-Picó; *El Cant dispers*, de Joan Arús; *De tot temps*, de Ferran Agulló; *Aplec*, de M. Balmas Jordana; *El poema esparç*, de Joaquim Folguera; *La Branca*, de Marià Manent; *El cant geòrgic*, de Fidel Riu i Dalmau; *Cançons d'abril i de novembre*, de J. M. de Segarra; *Exili*, de Ferran Soldevila; *Llibre de versos*, de Jordi Pons; *La veu dins el matí*, de Joan Capdevila Rovira; *Primers*, de J. Millàs-Raurell; *Juvenília*, de Guillem Colom; *Flama*, de J. Mustieles; *En el llindar*, d'A. Martí Monteys; *Cants a la vida*, de Salvador Perarnau; i 7 magnes traduccions poètiques: *Eneida*, de Virgili, per Llorenç Riber; *El càntic dels càntics* de Salomó, per Carles Riba i una altra versió per

Frederic Clascar; *Venus i Adonis*, de Shakespeare, per M. Morera i Galícia; *Mireia*, de Mistral i *Les geòrgiques cristianes*, de Francis Jammes, per Maria Antònia Salvà; *Antologia*, de Ricart Dehmel, per Josep Lleonart.

Han estat donades al públic revelacions de joves prosistes tan segurs com E. Duran-Reynals, autor de *Quatre històries* i E. M. Ferrando, autor de *Llunyanies suggestives*; i continuacions tan belles com les de M. Roger i Crosa, autor de *La llar de les grandeses*.

S'ha publicat l'any cinquè de l'Almanac de la Poesia.

LA REVISTA ha publicat el volum 22 de la seva col·lecció general inaugurada fa tres anys i ha creat les noves seccions de *Lírics mundials*, *Estudis polítics i Belles edicions*.

Ha continuat el mestratge de Josep Carner. Ha continuat l'alligonament del *Glosari* de Xenius.

L'Ors ha professat setmanalment càtedra de filosofia.

El tercer dinar de LA REVISTA aplegà la companyia de 50 amics de professió espiritual i l'adhesió de més d'un centenar d'escriptors, hòmens de ciència i artistes que ens acompanyen en les nostres campanyes.

A València i a Mallorca guspiregen iniciatives culturals i editorials de bell obir i gran prometença.

Esmement encara exposicions d'art, concerts, congressos, conferències, assaigs de renovació pedagògica, els Arxius i butlletins de les Seccions de l'Institut i de la Biblioteca de Catalunya, les noves revistes (el bell esforç dels joves de *El Camí*, *Trossos*, *Enemic del poble*, etc.), l'anunci de noves traduccions, revelació de joves poetes, crítics, novel·listes, professors, músics, pintors, gravadors.

Tota la joventut catalana que viu mentre una anònima campanya vol enlairar a transcendència les anècdotes d'uns senyors que cada dia es tornen d'humor més melancòlic, de bona fe més obliqua, de miòpia espiritual més lamentable i d'enterniment castellanitzant més pobrissó.

LA REVISTA.

ORTOGRAFIA SENTIMENTAL

¿D'ortografia encara? Fins a quan voler enlairar a categories transcendents, simples abi-

llaments, somes reformes de l'extern de la llengua?

No és pas qüestió que ens entestem a negar la influència de l'hàbit damunt l'esperit, de la perifèria envers el centre; però, d'aquí a confondre forma corpòria amb forma substancial tanmateix hi ha un abís; un abís, si més no, en casos com aquest, de romanalles arqueològiques, d'envitvicollaments pseudo-científics, de petites dèries de diletant.

Diletant de mi, disposat però a combatre les pròpies dèries, vaig assistir a un acte de proclamació d'allò que podria ésser anomenat codi naturista del llenguatge, ara que d'això del naturisme ja tothom en torna.

De tot el que vaig sentir de llavis de l'oficiant entre els que desitgen que en això de la llengua tothom hi digui la seva en vull treure a l'atzar alguns aforismes del «nou» codi, que, més o menys interpretats, el resumeixen a bastament:

«La llengua per ella mateixa, ja trobarà els camins per on s'ha de manifestar en bellesa».

Volem, però, suposar que l'autor d'aquesta dita no s'haurà guanyat un nom respectable en les lletres catalanes guiat només que del propi instint. Adhuc l'instint de la càmbra fotogràfica, sense endegar-lo, li hauria reproduït qualsevol altra cosa que una certa plana d'un còdex determinat.

«Mentre no tinguem escoles, i la llengua no sigui oficial, no podem fer més que anar tirant.»

I doncs, tot tirant, o deixant tirar, creieu que algun cop tindrem escoles catalanes eficients? Creieu que l'instint durà la llengua a una declaració d'oficialitat?

«Un escriptor que accepta deixar-se encotillar (sic) per les Normes ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans és com el lleó que es deixa arrencar els ullals i tallar les ungles».

Meditem sobre la diferència transcendental que hi ha entre anar *amb* cotilla i anar *ab* cotilla.

«Les *Leys d'amor* que van estancar i empobrir la llengua provençal antiga són la Gramàtica Fabra d'aleshores.»

Quina fóra la força poderosa d'aquest instint de la llengua que no resisteix una exposició de fets i un estímul tan manyós i delicat, tan deferent amb la tradició i tan asseuadament eclèctic com el que la Gramàtica d'En Fabra representa? Què havem de fer dels problemes plantejats a la llengua catalana a causa del seu estat present malastruc? Deixar-los a la mà de cadascú fóra sens dubte la cosa més còmoda; abandonar l'instint de la llengua al popular instint de la imitació forastera, a l'aire massa lliure del carrer i a l'aire confinat i viciós de les redaccions, no fóra pas la cosa més patriòtica.

«Certes modificacions introduïdes en la sintaxi catalana alteren la forma natural del parlar.»

Havem de suposar que aquesta *forma natural* no deu tenir res que veure amb el català d'En Pitarra, que era la forma més o menys natural del català d'aleshores.

«Hi ha modificacions com l'extensió del sufix *itzar* que destrueixen l'harmonia de versos ja consagrats.»

Bé caldrà pensar amb la desfiguració molt més profunda dels versos del «Mio Cid», de «La chanson de Roland» i de la «Divina Comedia», amb la ortografia que avui en dia tenen les llengües respectives.

«Gràfics com *col·lecció*, *novel·la* contradiuen la bellesa epigràfica de la portada d'un llibre, i això és no menys que un crim.»

L'autor d'aquesta frase no es deu recordar d'aquelles discussions que bé devia reportar-li el seu mestre de retòrica sobre si la bellesa és *subjectiva*, *objectiva* o *subjectivo-objectiva*. En tot cas ell s'ha proclamat evidentment per la primera qualificació, que és la que fa més bon servei.

No caldrà capficar-se massa amb les amenaces apocalíptiques que anuncien a causa de la reforma ortogràfica, l'endarreriment per cent anys del progrés de la llengua, per la nova renaixença de la qual seran necessaris un nou Gayter del Llobregat, una nova «Oda a la pàtria» i uns nous «Jocs Florals». Decididament el tan cantat instint de la llengua és com un tel de ceba.

La posició de la nostra joventut estudiosa enfront d'aquestes elucubracions naturistes de l'instint, del deixar fer, sigui aquesta, la de sempre: estudiem, treballem, maldem, forgem, endeguem, intervenim. Però que la intervenció sigui en cada cosa reservada als especialistes.

Massa ha fet tots els papers de l'auca la generació dels que ja ens acostem al cim de l'escala simbòlica! No s'hi val a confondre la cura de la vida d'un idioma, que és afer científic, amb el senyal del nostre amor, de l'amor de tothom a la parla pròpia, que és manifestació de simple caritat humana.

D'altra banda si els partidaris de l'anar fent, de dir-hi cadascú la seva, de no dirigir l'instint, de carregar al compte de la parla barcelonina els nombradíssims dialectismes que han fet sort en la ploma de tants escriptors, s'entossudeixen a apel·lar a un sufragi universal per a la solució de les qüestions lingüístiques i de la reforma ortogràfica, no faran sinó donar-nos un punt d'acord per a la marxa de tots els amants de la llengua cap a l'esdevenidor. Els acceptants de les bescantades reformes podem albirar sense temença, una florida la més abundosa de la llengua dins d'una xarxa tipogràfica prenyada d'is llatines i sense tantes *hacs* d'ornament i tantes altres noses tradicionals. Tradicionals en el català de fa trenta anys; entenem-nos.

E. VALLÉS.

ELS LLIBRES

DANS LES RUINES D'AMPURIAS. Sonnets, d'Andrée Bruguère de Gorgot. Amb la traducció catalana de Maria-Antònia Salvá. Prefaci de Josep Carner. —Tip. «Studium», París.

Aquesta poetessa ha produït al volt de l'enrunada Ampúries unes poesies on conviuen singular valor imaginatiu i erudició, evocant personatges i escenes en mig de supervivències tan escarides com una incomplerta columnada, una flor indígena movent-se per damunt la carena de un mur, o una remor de onada.

Embeguda de la història dels pobladors de l'antiga Ampúries, Na Andrée Bruguère ha sabut d'interpretar exquisidament i encomanar a les seves evocacions l'escalf de les seves pròpies conciracions i de la seva tendresa i agilitat interior.

El bon gust és en Na Andrée Bruguère una qualitat prolífica que li fa possible no desentonar mai sigui el tema idíl·lic, sigui de caient heroic. El verb persevera elegant i precís i en els seus versos les flors de l'idil·li agencen la cuiraca llampegadora de la marcialitat i el gest imperial, i Apol·ló i Dionisos hi encaixen de cara al mar lluminós.

Na Maria-Antònia Salvá ha traduït aquests sonets, que Catalunya té de posar sobre el seu cor de mare, amb una dignitat i a estones amb un art que fan bona companyia a l'obra de la poetessa francesa.

La presentació del llibre és escollida; l'ornen un frontispici de Daragnès i sis clixés; quatre de les ruines de Ampúries antiga, un de les del convent dels Servites i un altre del Port actual, de una nitidesa verament insuperable.

SANG EN ROVELL D'OU, de J. Pérez Jorba. —Impr. Josep Ivern Salvó.

Veus-aquí un poeta en qui la expressió treballada de la voluntat i del saber té diversos horitzons i pregoneses literàries. En el cos de les poesies d'En Pérez Jorba, en general hi veiem talment les traces del noble castigament per a assolir l'expressió personal, i la noble inquietud cerebral del curiós literat.

Hi ha llibres de poesia en els quals l'expressió hi troba el seu

repòs, hi apareix com cosa feta. No és així el d'En Pérez Jorba; en conjunt rebem de les seves poesies la estranya sensació de que s'estan fent mentre llegim, com si assistíssim als tràfecs i a la remor del forjament de la expressió.

La poesia *El Destí del Nadó*, que tot sent d'una cadència tan ben marcada, àdhuc en diríem clàssica, i tot donant una emoció d'essencial frescor i de lluminositat, té assota, profunda, la ideologia, i l'altra poesia *La pau boga al lluny*, tan martellejada de voluntat i inquieta, ens semblen de les més característiques del llibre d'aquest poeta, que amb poder sintètic ens refresca les sensacions d'art modern que els qui passem de la trentena portem adins nostre de pintures que hem vist, de músiques oïdes, de tasts literaris que hem fet.

Els que es recordin de *Catalònia*, aquella revista de memorable esment per a la història de la nostra espiritualitat, remembraran la nota d'inquietud cerebral i de modernitat que hi marcà En Pérez Jorba aleshores en els seus inicis.

Davant del seu últim llibre veiem doncs com segell senyalador de la seva personalitat el fet de la busca dalerosa de la forma expressiva, potser de l'emoció, que es tradueix en inquietud i laboriositat. Devegades el volenterós pensament fa damunt de la forma com un vel de boira que no ens deixés veure del tot el seu secret. Aqueixa forma hi és assoia però misteriosa, o fugenta i tornadora.

L'home curiós de literatures, curiós també del classicisme (potser curiós és una paraula poc forta) no es desmenteix, noresmenys, ni tampoc es desmenteix el principi de que tota inquietud gravita cap a la pròpia anihilació o cap al descans en quelcom humà o diví. Així en la poesia *Bella Terra* si l'expressió no troba el seu descans al menys s'hi acostar, i encara millor el troba en *Britània* en l'amplitud dels bells hexàmetres on tot just hi apunten com relíquies del turment, les inversions congenials de l'idioma de Laci. Sentim dos fragments de la darrera poesia esmentada:

Ton ànima és serena damunt la mar lliure
[i terrible
per en els teus vaixells a milers s'adalen,
ren, Britània.

Cauen els vents del cel i s'estenen com
[aigues en fúria
de què heus ben tost domeny i només que
[amb enginy de marina.

Magnànima i potent expandeixes la pau
[per la terra
sense heure cura de l'odi ni de sa mirada
[folla.

La grandesa és en tu com un imperi d'im-
[mentos dominis
on els bens són per l'home que sap con-
[querir-los i amar-los.

Per la justícia així neus el llor de l'alada
[victòria,
Britània formidable, que ensenyas au-
gusta la força

per al triomf del dret en els pobles que
[amb febre somnien
el sol de llibertat que il·lumina l'atzur,
[sublim llàntia

que sols la mort apaga en el pàl·lid so-
[jorn del No-res.

EN EL LLINDAR. Poesies de A. Martí i Monteis. Amb un pròleg de Josep Carner. —Tip. Francisco X. Altés i Alabart.

Aquest llibre és com una generosa finestra de vidres polits que a través s'hi veïés la pau i la digna atenció d'una ànima fidel als grans vots i enamorada del món.

Els que passin per davant d'aquesta finestra —com devegades succeeix al vagarós i desarrelat que veu un interior a la vora del camí i el pren un desig immens de tancar l'afecte dins d'unes parets i arrelar tantmateix —dic que als qui s'aturin davant d'aquesta finestra simbòlica del llibre d'En Martí i Monteis, posem que sigui una noia mereixedora, no podrà estar-se de un desig indeterminat de que el que un dia la culli sàpiga voltar-la de un amor per l'istil del que canta aquest poeta, en cas de ser criatura veurà com un nimbre molt pur en la seva afabilitat la idea de la paternitat, i si fos un vianant sentirà un desig de companyia amb aquell enamorat de les coses del món, tan franc de negrors i d'artificis amb què sovint són rosegades les vides que es creuen la infelicitat per defalliment de bona fe.

En Martí i Monteis se'ns afigura un pur poeta format sobretot en l'escola dels seus propis afectes, dòcil a la seva disposició op-

timista i fervorosa davant de la bellesa del món i en aquest sentit poeta fill del propi temperament com pocs en trobaríem.

Poeta de la claror entre terra i cel, gairebé no podia deixar de ser un enamorat de Mallorca, i segurament sense cercar-ho té moments de germanor emotiva amb els poetes de l'illa d'encantaments. Però en ell la cosa més evident és el ressó cordial de l'home que irradia en la obra del poeta i que la fa, en un mot, simpàtica. Altrament, qui en una mateixa collita, crec que la primera, ens pot oferir dues poesies, en una de les quals *Llegenda* el miracle es fa natural, i l'altra *Epilog*; on el pensament de la mort queda amarant de la claror optimista i superadora que el poeta té adius seu com un tresor; un poeta així no haurà cantat en vana.

La presentació de *En el llindar*, gran tamany, amb coberta, portada i enquadraments d'En Ramon Sunyer i Clará i dibuixos de E. Marqués-Puig, J. B. Porcar, N. Raurich i J. Obiols, mereix tota lloanxa i ve a fer costat molt dignament a l'estampació artística d'altres llibres de poesia com els d'En Colom, En Marià Manent, En Millás Raurell i En Joaquim Folguera.

CANTIS A LA VIDA, de Salvador Perarnau. Amb un prefaci de Fidel S. Riu i Dalmau.—Impremta Jaume Vives.

No és fàcil de determinar si la qualitat viril que s'espandeix del conjunt d'aquest primer llibre d'un poeta és pròpiament força o és convicció. No se'n pot dir un poeta de gran novetat d'En Perarnau però el cert és que aquesta vena de fortitud o de convicció que circula per la seva obra arriba a promoure-hi una mena de fesomia personal que no sent sinó incidentalment en la novetat de la forma i dels temes té de raure per força en allò altre en aquell impuls vital. Per això mateix En Perarnau és un poeta dels quals solen vigilar-ne amb interès l'evolució.

Escoltem-lo en el seu *Cant humà* de una fortalesa tan pura i emportadora en mig de la seva ambició il·limitada:

M'heu fet conscient de tota cosa bella,
m'heu dat amor fins a defalliment
sóc benejat de tanta meravella
que en aquest món fulgura tot moment.
Deixeu-me-la gojar eternament!

Si haig dolor fins el dolor me plau;
jo estim el món amb cinc sentits carnals
i en tot hi trob un benestar suau.
Oh, si fos immortal entre els mortals!

Feu, oh Senyor, que el meu desig fulguri
i que no pensi mai en més enllà
i quan mon cos apesarat s'aturi
un nou camí torneu-li senyalar.

Oh, si la fi fos el començament
de viure en aquest món eternament.

J. LL.

ANUARI HERÀLDIC, 1918.
—Oliva de Vilañova, impressor,
Barcelona.

La Junta Directiva de la Societat Catalana d'Heràldica, vista la lentitud que premien els treballs de confecció de son primer Anuari oficial ha decidit de publicar-ne un primer fascicle, que és tot un gros volum de 280 pàgines profusament il·lustrat, deixant per a principis de la vinenta tardor la terminació de l'obra que comprendrà nous articles, la crònica de la societat, la Bibliografia, l'índex onomàstic, etc. Aquesta segona part anirà enumerada a continuació de la primera i s'haurà de relligar amb aquesta, en un sol volum.

Diguem tot seguit que aquestes primícies de l'Anuari Heràldic MCMXVII que avui se'ns ofereixen formen un conjunt interessantíssim, com ja es desprèn de l'enunciat de les matèries en ell contingudes i dels autors dels treballs insertats. Vegi's, sinó: *De l'utilitat d'un noble catalan*, per A. Morel-Fatio, membre de l'Institut de França; *Genealogia d'En Francesc Tarafa*, per Ernest Moliné i Brasés, de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona; *Notas Heràldicas del monasterio de Xixena*, per Gregorio Garcia Ciprés, director de la revista «Linajes de Aragón»; *El Tinent General de l'Imperi: Jaume Carreras, Comte de Carreras*, per En Josep Rafel Carreras; *Los primitivos colores heràldicos en la Cerámica de la Edad Media*, per Pere M. de Artiñano, professor de l'Escola Central d'Enginyers Industrials; *Expedients de «Hidalguia» de l'Arxiu de la Audiència de València*, per Josep Ros i Tamarit, marquès de Torrefranca; *Some Anquillara problems*, per Albert Van de Put, conservador del «Victoria and Albert Museum» de Londres; *Clarícies per la Història dels vescomtes de Girona-Cabrera*, per Lluís Nicolau d'Olwer, membre de l'Institut; *Figures de l'Època comtal catalana*, per F. Valls

Taberner, de l'Arxiu de la Corona d'Aragó; *La Casa Senyorial d'Erill*, per Joaquim Miret i Sans, de l'Institut d'Estudis Catalans; *Nuño Freire d'Andrade*, per César Vaamonde Lores, de la Reial Acadèmia Gallega; *A note upon the tomb of Mary, consort of Alfonso V*, per Mr. Albert Van de Put; *Els més antics armoriais catalans*, per Alfons Maseras, de la Societat Catalana de Heràldica, i *Galeria Heràldica Episcopal de Lleida*, per Mossèn Joan Babiloni, Secretari de Cambra del Bisbat de Lleida.

Es destaquen en aquest volum, pel seu rigor científic-històric, el llarg estudi d'En Miret i Sans sobre la família d'Erill, que diu moltes de coses definitives sobre aital matèria i el breu d'En Nicolau d'Olwer. Ambdós estudis tenen veritable importància per la nostra història i acusen tots dos un mestratge singular. Són notables també els treballs de dues eminències estrangeres com són M. Morel-Fatio, que assenyalava als estudiosos el camí a seguir per a la formació d'un nobiliari català, i Mr. Van de Put, qui amb molta d'autoritat estudia i aclara diversos punts de l'història catalana. Curiosos i interessants, també, els altres articles que a l'història nostra atanyen, com l'estudi comparatiu que En Maseras fa dels més antics armoriais catalans, les notes heràldiques que el genealogista aragonès Sr. Garcia Ciprés exposa sobre el famós monestir de Xixena, que tantes de sorpreses reserva encara als estudiosos, la biografia de l'hernedista Tarafa que ens raconta En Moliné i Brasés, i la que D. Josep Rafel Carreras ens dona del General català Carreras, son avant-passat, qui en la guerra de successió serví l'imperi austríac contra el primer Borbó espanyol.

Com pel sumari transcrit es veu, els articles hi són publicats en la llengua original de llurs autors. Les il·lustracions són nombroses i algunes esplèndides; la presentació tipogràfica excel·lent.

A. M.

TRADUCCIONS: Andersen, Mark Twain, Rabelais, William Morris.

Sembla ara recomençar sota auspicis diferents, aquell moviment que vint anys enrera s'inicià en la nostra literatura, d'intensiva assimilació dels corrents espirituals d'altres terres, amb

l'introducció a Catalunya pel camí de les traduccions, més directes o menys d'obres representatives. Aleshores Màxim Gorki i D'Annunzio, Ibsen i Tolstoi, en pintoresca barreja d'estils, trasbalsaren l'aigua quieta de la nostra producció. Sense haver-se interromput l'impulsió, semblava minvada. Ara d'un temps ençà, el moviment recomença. No són, però, les aigües avalotades, sinó les aigües en corrent normal, i entre marges fermes, les que penetren en el nostre camp obert. Un esperit eclèctic encara, — que la situació nostra altra cosa no permet però d'una finor més visible, d'una sensibilitat més intel·ligent condueix el moviment i el fa regular. En poc de temps un seguit de versions d'obres característiques d'altres literatures, ve a enriquir el fons de la publicitat catalana. Són d'assenyalar l'obra paral·lela que acompleixen la «Editorial Catalana» i el Consell de Pedagogia que dirigeix les publicacions de «Minerva». La primera amb publicacions com els «Contes» d'Andersen, «L'elefant blanc robat» i «Les aventures de Tom Sawyer». La segona, amb la publicació de la nova col·lecció popular de Literatura moderna, que fins ara aplega els noms de Rabelais, William Morris i Goethe.

Josep Carner incorpora al català, en una versió agilitíssima, bella, mostres de l'enginy incomparable de Mark Twain, resolent les dificultats de l'adaptació d'un estil a l'altre amb un enriquiment de la llengua. La tasca del traductor és per a En Carner un exercici que li fa descobrir noves possibilitats d'expressió en el català. Així les trobem en les

pàgines de «L'elefant blanc» i les altres en què Tom Sawyer atabala i fantasieja. Mark Twain és l'Andersen que calia a les darreries del XIX, un contista d'imaginació abundosa que toqués de peus a terra i de les coses reals en fes un joíós comentari sense riure ni moure les celles, com si les facècies fossin tan serioses com una feta heroica. Cau la seva vida pintoresca i rica d'incidents, la seva obra senyala una llarga òrbita que comença en la narració grotesca i simple i acaba en una enternida contemplació dels homes rera una boira d'ironia benvolent. El punt mig el trobaríem en les entremaliadures de Tom Sawyer.

Celebrem les noves publicacions «Minerva», i celebrem que hagin començat per la publicació d'uns fragments de la traducció catalana que Lluís Dez-tany ha fet de l'obra de Rabelais, aplegats amb el títol de «La joventut de Pantagruel i l'educació de Gargantua». En una nota que precedeix la traducció s'hi esmenta el propòsit de reunir-hi les pàgines pedagògiques de Rabelais. En aquestes pàgines potser és on hi és més visible l'enllaç de la vida medieval i de l'esclat del Renaixement. La França gòtica no havia tingut mai cura del cos humà com a bell espectacle. Per primera vegada, Rabelais, qui ha estat a Roma, donarà a Gargantua una educació física. Per l'ensenyament del savi Panocrate aprendrà de montar a cavall, d'anar a les carreres i de banyar-se, i després s'instruirà per l'experiència directa dels sentits, anant pel mar i veient-ho tot. Rabelais fou un gran viatger que atravessà quatre vegades els Alps i de París estant, pas-

sant per Montpeller, va a Roma, i cap feina ni moviment dels homes fuig a la seva voluptat de mirar i sentir. El seu afany d'aprendre serà través a Pantagruel. Les matemàtiques, la medicina, la música, el dret, en un programa d'educació que s'infla de vent, foren motius de la farsa rabelaisiana amb íntimes rels en la vida pròpia. Sota la rialla grassa, s'hi amaga la llarga vetlla d'estudi; sota la bufonesca exageració s'hi endevina la ponderada recerca de la veritat. Ses pàgines recollides en aquest quadern, són representatives de la inspiració que movia a Rabelais, i és un plaer llegir-les en l'estil que En Lluís Dez-tany ha sabut adaptar l'ample i sobreixidora frase de l'original. Aquesta versió representa un pacient esforç, intel·ligent i savi, considerable en extensió i ric de saba a cada punt.

Contrasta amb aquesta tendència l'extracte de la novel·la de William Morris, «Noves d'enlloc». Anys enrera tingué aquesta obra una anomenada que lentament ha minvat. Avui, si no fos en extracte, es faria penosa de seguir en la pueril i lenta descripció de la «societat millor» imaginada. Les novel·les utòpiques àdhuc les de Wells ens donen sempre la sensació d'una bomba de paper que vola molt enlaire però que tard o d'hora es crema o en caure s'esquinça en mans de la mainada esvalotada. L'obra de Williams Morris és, però, representativa i en un programa literari complet ha de ser-hi, com ha d'incloure-s'hi la «Utopia» de Sir Thomas More.

A. P.

LES REVISTES

ASSOCIACIÓ D'IDEES

El primer número d'*Hispania* revista editada sota els auspicis de l'*Institut d'estudis hispànics* de París fa de bon veure: Espanya esdevé tot d'una una dama a prenys per a honorar la qual les galanies del vocabulari francès són escasses. Son esdevenir a la mercè de son infantament profetitzat pels amics de la Gàl·lia com a benaurat, serà fecund per a la civilització de post-guerra, i de la seva col·laboració n'esdevindrà un benifet cobejat. També

l'*Europe Nouvelle* és desficiat per a senyalar a Espanya un esdevenidor llampant i cuida llançar en l'aire l'esgarip afalagador que fa dolç com una bresca el pronom multípograt del senyor Blasco Ibanez. El fet viu de Catalunya, resta, però, ignorat. Com a comentari recontarem una anècdota esdevinguda a un bon company de *La Revista*, el qual, trobant-se en un sojorn holandès, li advingué d'ésser qüestionat per la mestressa d'un hostel sobre la seva nacionalitat; i, essent-ne assabentada, exclamà

amb l'èmfasi precís a una patrona digne: «Espanya, Espanya...! quina casualitat, mon cavaller! precisament ahir, ahir mateix, vam rebre un lloro del Congo.»

EDWARD STILGEBAUER

Entre els alemanys despaisats — desarrelats — que s'aïren davant els tràfecs guerrers del Kaiser i que de la Suïssa estant laboren per instaurar la República en el país llur hom hi assenyala preferentment Edward Stilgeba-

uer, novel·lista. Segons el senyor Maurice Muret de la *Revue des Deux-Mondes* les dues novel·les publicades per Stilgebauer es ressenten de l'afany de pintar la realitat immediata sense curar de la vera literatura. Però tant de brogit ha estat fet al volt d'*Inferno* i del *Navili de la Mort* que en cal heure coneixença: en *Inferno*, la violència dels sentiments, el dramàtic de les situacions actuen sobre els nervis però es decanten en excés al melodrama. Ha estat dit que l'infern sobreix d'intencions lloables: reverim doncs les intencions; no hesitem però a fer sobre l'execució tota mena de reserves.

En *Navili de la Mort* (cal llegir *Lusitània*) el punt de vista tràgic del Sr. Stilgebauer angunia el lector dolorosament. Un tret original de l'obra és en la folia del capità Sturn, que ha torpillat el *Gegantic*. Perd la raó en veure entre les víctimes una dona per ell estimada i festejada. La seva demència el fa incarnar-se en una tirallonga de personatges: el mujik Ivan Mirsky, el fuseller polonès Prohaska, el mestre d'estudi Zorah, cristià de Turquia, en un monarca poderós que juga a bales amb la vida dels seus súbdits, en un aviador, en Isaïes, fill d'amor i profeta d'Israel el qual devalla a l'abís i contempla cara a cara l'ànima del nostre temps fecund en malefics. La qual ànima profetitza i el capità esgargamella les seves prediccions. Després es transforma en el rei David en una abraçada-brant escena en què es troba Cronos. A darrera hora és Sant Joan l'Evangelista a Patmos i lliure l'ànima al Senyor.

Les novel·les de Stilgebauer no agraden potser a tothom; però assoleixen un nombre d'edicions considerable. *Inferno* en cosa de divuit mesos ha estat traduït en cinc o sis llengües. L'articulista Sr. Muret demana que li sia permesa una crítica: que el novel·lista tudesc s'obstina a pintar els oficials de la seva terra feroços malgrat ells mateixos. Els assassinats, els incendis, són el resultat d'una mania col·lectiva dels directors que en duren la responsabilitat. Però aquests oficials estetes humans homes d'honor que es belluguen en les novel·les de Stilgebauer no són dibuixats al natural. Són fills d'un escriptor la imaginació del qual s'estarrufa càlida d'un bell cor i nuosa d'un ideal democràtic que el diferencia dels seus compatriotes. Edward Stilgebauer s'ha vist obligat a exilar-se d'Alemanya, per tal com no compartia les idees i els sentiments dels seus germans de pàtria.

NACIONALISME I SOCIALISME.

La divisió dels socialistes francesos sobre la qüestió de les nacionalitats s'ha palesat recentment en ocasió de l'assistència d'Albert Thomas al Congrés de Roma. A l'afirmació del grup redactor de *Le Populaire* (socialista estigmatitzat de derrotista) de que «les manifestacions d'aquest gènere no tenen la nostra adhesió; ni tampoc no ens deixen indiferents ans els som resoltament hostils» N'Albert Thomas ha respost de les columnes estant de *Les Annales des Nationalités* (1 juny 1918) afirmant-se en son socialisme defensor dels drets de les nacions. En el número anterior dels mateixos *Annales* el cabdill socialista havia escrit:

«De tot temps, en tots els nostres congressos, hem aplaudit les revoltes dels nostres pobles oprimos per les dominacions estrangeres. Tots els nostres pensadors, sense excepció, tots els nostres teòrics han estat d'acord per a proclamar que no hi podria haver emancipació proletariana possible sense una independència nacional. El proletariat en els països oprimos sofreix una doble explotació, és torturat de dobles sofriments, i tot sovint els proletaris organitzats d'aquests països han fet passar les necessitats de la independència nacional al davant de llurs lluites de classes. Ha estat una noble tradició de les democràcies i de les classes obreres de França i d'Anglaterra segles ha d'oferir llur ajut a les nacionalitats que volien liberar-se. Ha estat també la tradició de Blanqui, la de Jaurés i la de Pressencé. Cal recordar que la mateixa Internacional va néixer d'una reunió en la qual proletaris francesos i anglesos es manifestaven per l'independència de Polònia?»

Es presenten dues objeccions: l'exacerbació dels nacionalistes populars i un desvetllament de les ambicions socials i el risc de multiplicar els fins de guerra, propagant-la. A la primera el Congrés de Roma respon que el deure de les democràcies i dels socialistes en les nacionalitats renaixents és de refrenar aquelles ambicions tot recordant que no hi ha altra unitat nacional veritable que la que reposa sobre el consentiment dels pobles. La segona objecció és un sofisme: tota hesitació, tot refús de sostenir la política de les nacionalitats condueix simplement a privar l'Entente de forces auxiliars que no són pas negligibles.

El socialisme no guanya res en oblidar les reivindicacions d'in-

dependència dels pobles: és el seu Déu, al contrari d'ajudar a la liberació llur.»

«La Grande Revue»

D'unes remarques sobre les realitats de la guerra signades Raymond Groc:

«Mai, d'ençà que hi ha guerres, per anar-se a exposar a la mort, els homes no deixaren darrera seu tant de confort, de llum, de goigs materials i morals. Mai, per a tots els combatents improvisats la vida no havia estat tan dolça, tan fàcil de viure. Així, actualment, és la bellesa de la vida que perden que fa llur sacrifici sublim i no, com abans, la horror de la mort que els darrera.» «Amb més bona gràcia, el soldat francès obeirà a una ordre que l'exposi a la mort que a una ordre de *corvée* de quarter.» «Les grans guerres han esclatat gairebé sempre a la primavera o a principis d'istiu. És únicament per raons tàctiques i estratègiques? Per ventura no hi haurà també una raó moral, sentimental? Amb el sol i la dolçor de temperatura hom no se sent més apte a batre's, més disposat a afrontar serenament la mort? Hom conceb un entusiasme bel·licós, una embranzida patriòtica en les fredes i plujoses diades d'hivern? I totes les grans victòries, les decisives, no han estat obteses per un bell sol i en un bell dia de primavera, d'istiu o d'otony?» «Per a un poble una guerra de revenja, si la vol realment aprofitable per al seu esdevenidor, no ha d'ésser solament una guerra de represàlies victorioses contra el seu antic vencedor, sinó una reacció violenta contra les idees, les condicions de vida, els mètodes de governament que havien preparat altra hora la seva derrota.» «La guerra no és pas l'*ultima ratio* dels governaments equivocats sinó també i sobretot dels governaments perosos o incapaces: discutir, defensar pacíficament el seu dret, els seus interessos, demana contínuament enginyositat d'esperit, valor intel·lectual i moral, un gran poder de treball amb innombrables coneixements històrics, socials, econòmics, etc. Per la seva brutalitat d'acció i de fet, per a arranjar una contestació la guerra supleix totes aquestes qualitats.» «Altres temps la valor de les pèrdues en vides humanes era mesurada pels resultats obtinguts; actualment és la tendència de mesurar la valor dels resultats obtinguts per la importància de les pèrdues en existències.»

ESCOLA D'ART
DIRECCIÓ: IGNASI MALLOL

PINTORS : ESCULTORS
ARQUITECTES : ENGINYERS
CONSELL DE CENT, 369, 3.ER 1.^A

JOIERIA, ARGENTERIA
I ESMALTS D'ART

DE

RAMON
SUNYER

Corts Catalanes, 643.-BARCELONA

PUBLICACIONS DE "LA REVISTA"

ACABA DE SORTIR EL PRIMER VOLUM
DE LA COLECCIÓ D'ESCLUDIS POLÍTICS

Per la llengua catalana

D'ENRIC PRAT DE LA RIBA
PRÓLEG DE J. BOFILL I MATAS

PREU UNA PESSETA

ES VEN A TOT ARREU

PUBLICACIONES DE LA REVISTA

Administració: Corts Catalanes, 613, baixos - BARCELONA

ESTAN A LA VENDA ELS DARRERS VOLUMS

LA RENOVACIO DEL TEATRE

DE J. FARRAN I MAYORAL

QUATRE HISTORIES

D' EUDALD DURAN-REYNALS

CANÇONS D'ABRIL I DE NOVEMBRE

DE J. M. DE SAGARRA

EXILI

DE FERRAN SOLDEVILA

PER LA LLENGUA CATALANA

D' ENRIC PRAT DE LA RIBA

PRÒLEG DE J. BOFILL I MATAS

CANTIC DELS CANTICS LLIBRE DE RUT

DE CARLES RIBA

Les Geòrgiques Cristianes

DE FRANCIS JAMMES

TRADUCCIÓ DE MARIA A. SALVÀ

PREFACI DE JOSEP M. DE SAGARRA

Amb el nou any MCMXVIII «La Revista» ha començat a desenrotllar el pla d'edicions, descongestionant la seva Biblioteca. Des d'ara els llibres apareixeran en seccions ordenades per objectes. Avui només podem donar notícia de les següents: LES PUBLICACIONES DE «LA REVISTA» pròpiament dites, que publicaran llibres de poesia catalana, filosofia, estudis d'art, pedagogia, crítica literària, sociologia, etc. La «COLECCIO DE LIRICS MUNDIALS» que's deslligarà de la Secció anterior, i traduirà les millors obres líriques dels poetes estrangers antics i moderns. «LES BELLES EDICIONS DE «LA REVISTA», secció nova, que publicarà edicions luxoses d'obres modernes amb la col·laboració dels nostres millors artistes. LA COLECCIO D'ESTUDIS POLITIICS, secció nova també, que es compondrà, com el seu mateix títol indica, de llibres on s'estudiaran els més interessants problemes de la política.

Als actuals subscriptors de les PUBLICACIONES DE «LA REVISTA» se'ls servirà únicament la primera secció que's compondrà matemàticament de DOTZE VOLUMS ANYALS. La quota serà des d'ara única de CINQ PESSETES TRIMESTRALS que's cobraran a la bestreta. Així els subscriptors no sofriran augment quan es tracti de llibres de preu alt.